

ЯК ЛЮДСТВО ЗНАЙШЛО СПОСІБ ПРИБОРКАТИ СКАЗ

Сказ був відомий людям ще з давніх часів.

У I столітті до н.е. Корнелій Цельс дав цій хворобі назву, яка зберіглася до наших днів - гідрофобія. Пізніше він запропонував для лікування припікати місця укусу розпеченим залізом.

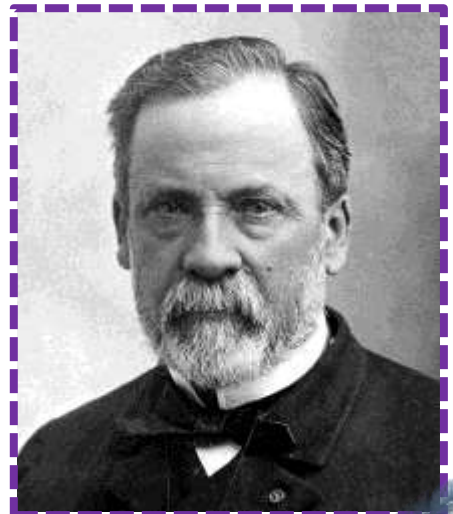
У 1804 р. німецький лікар Г. Цинке довів, що сказ - це заразна хвороба, яка може передаватися від тварини до людини через кров і поранену шкіру зі слиною.

У 1879 р. Кругельштейн писав, що якщо отрутою слини заразити нервові закінчення, то воно передасть отруту уздовж симпатичних нервів спинного мозку, а від нього досягне головного мозку.

У 1887 р. Бабеш знайшов в протоплазмі нейронів головного мозку скажених тварин особливі клітинні структури. У 1903 р. Негрі надав їм діагностичне значення і вже з 1950 р. їх почали називати тільцями Бабеша-Негрі, які і сьогодні є діагностичним критерієм сказу.

Знахідка Луї Пастера

Перший, але дуже важливий крок у боротьбі зі сказом зробив французький хімік і мікробіолог Луї Пастер. У 1880 році він почав розробку вакцини, після того, як побачив агонію п'ятирічної дівчинки, покусаної скаженою собакою. Для створення вакцини Пастер вибрав обхідний шлях -

знайти вмістилище «отрути» і перетворити його в протиотруту.

Кілька років пішло у нього на безрезультатні зусилля виділити збудник. Спроби розмноження збудника сказу в умовах *in vitro* та *in vivo* були невдалими.

Нарешті, в 1884 році Пастеру і його співробітникам вдалося отримати «фіксований отруйний фактор сказу». Наступним етапом було знайти способи, здатні послабити збудник сказу, і в 1885 році була створена перша вакцина.

Перша вакцинація проти сказу людині

Після того, як Пастер створив вакцину, він довго не міг наважитися вводити її людям. Та одного разу в лабораторію Пастера прийшла жінка з дев'ятирічним хлопчиком, якого покусала скажена собака. Наслідки були передбачувані, тому Пастер погодився і ввів йому вакцину. Хвороба не розвивалася, а хлопчик став першою людиною, яка вилікувалася. Це принесло Пастеру всесвітню популярність і в різних країнах почали відкриватися пастерівські станції, де робили щеплення причому, не тільки від сказу, а й від сибірської виразки і курячої холери. До 1886 році, коли досить велика кількість пацієнтів отримали щеплення, але померли, про Пастера почали йти погані чутки. Його звинувачували в тому, що не будучи лікарем, у нього немає права проводити вакцинації, та й робити її після зараження не має сенсу.

Але на його захист став російський лікар Микола Федорович Гамалія. Він добровільно піддав себе інтенсивному курсу щеплень, в процесі чого з'ясувалося, що це безпечно і здатне зберегти життя,

але для позитивного результату вакцинація повинна бути розпочата не пізніше 14 дня з моменту укусу, оскільки пізніше вона вже не спрацює.

Внесок Луї Пастера в лікування і профілактику сказу складно переоцінити. Тому 28 вересня, в день смерті великого вченого, французьке Міністерство охорони здоров'я оголосило Днем боротьби проти сказу, який сьогодні відзначається у всьому світі.

Сучасна вакцинація

Довгий час вакцину вводили під шкіру передньої черевної стінки, а для проведення повного курсу потрібно було до 40 ін'єкцій.

Зараз медицина просунулася вперед, і вже замість 40 ін'єкцій, роблять всього 5-6 в дельтоподібний м'яз.

На сьогодні людство знає як протистояти сказу і має чіткі алгоритми його лікування, проте це захворювання краще запобігти, ніж лікувати.

